

JOK-Bladet

1 - 2018

Järvafältets Ornitologiska Klubb

Stare. Foto: Björn Jansson

REDAKTÖRENS SIDA

Järvafältet bara växer och växer men tyvärr hänger inte fältets yta med i den snabba tillväxten.

Hypotetiskt skulle man ju önskat att ytan växte i samma takt som befolkningen ökade på fältet och i dessa närområde. Detta skulle ha varit gynnsamt, för att få fältet att räcka till åt alla som i framtiden vill nyttja området.

Exploateringen av Järvafältet fortgår och områdets gröna ytor kommer att belastas av olika med verksamheter.

Om alla som besöker Järvafältet och dess naturreservat följer gällande regler, ökar naturligtvis förutsättningarna för att kunna bevara reservatets naturvärden.

Med det tryck, som för närvarande kraftigt ökar på Järvafältets grönområden, förväntas det bli mycket svårt för de reservatsansvariga, d v s aktuella kommuner, att skydda och bevara de värden som naturreservaten avsattes för.

JOK-bladet 2018-03-10

Redaktör: Olle Bernard,
som ansvarar för text och bild
där annat ej anges.
olle.bernard@gmail.com

Klubbens hemsida:
jokhemsida.se

Klubbens Facebooksida:
Gruppen "Fågelskådare på Järva"

Layout: Olle Bernard

Tryck: Tennegraf

Distribution: Clas Cronlund
clas.cronlund@gmail.com

Stort tack .....
till Anders Joachimsson för textbidrag samt
till de fotografer som förgyllt bladet med
sina bilder.

JOKs Plusgirokonto
580 132-9

Bland de störningar som påverkar fågelfaunan finns lösspringande hundar och tjuvfiske. Skyltar med regler, som borde förhindra dessa olagligheter, finns uppsatta på flertalet av områdets anslagstavlor, men tyvärr efterföljs dessa regler mycket dåligt.

Att försöka ringa polis och anmäla förekomst av lösspringande hundar och tjuvfiskare upplevs tyvärr idag inte som någon effektiv lösning på problemet att skydda Järvafältets naturreservatet.

Under år 2017 observerades 182 arter på norra delen av Järvafältet, vilket redovisas i Fågelrapporten 2017 för detta område (= JOK-blad 2/2018).

Årets antal arter är, trots att det under det gångna året upptäcktes tre nya sådana på norra delen av Järvafältet, det lägsta på 2000-talet, vilket upplevs som oroande för framtiden.

Hur länge kommer vi att få behålla häckande storlommar och fiskgjusar vid Säbysjön och Översjön? Inför varje vår finns oron för att dessa publika och populära arter inte återvänder, och försöker häcka här, p g a ett ökat antal störningar vid områdets sjöar?

TEXT/FOTON: OLLE BERNARD, REDAKTÖR

Kuriosanotis från flydda tider:

Följande text kunde läsas i "Järvafältets Fågelblad" nr 2 1965.

"Medlemsavgiften i JOK sänkes från och med 1966 till 10 kr från tidigare 12 kr efter beslut vid årsmöte och två styrelsesammanträden".

Visst var det väl mycket bättre förr. På den tiden kunde man t o m konsten att sänka en medlemsavgift. Bör vara unikt, eftersom det förmodligen inte är många andra föreningar än JOK som klarat av att genomföra en medlemsavgiftssänkning.

PS: Årsmötet 2018 tvingades däremot klubben att höja medlemsavgiften för JOK inför år 2019.

Noteringar från JOKs årsmöte 2018

Antalet medlemmar i JOK var vid utgången av år 2017 ca 500 st.
Vid årsmötet 2018 deltog 50 st av dessa.

Styrelse:

I samband med årsmötet 2018 valde Lena Radler och Sophie Hellmin att lämna styrelsen. Båda avtackades för sitt mångåriga styrelsearbete.

Styrelse-Nyval:

Vid årsmötet 2018 valdes **Elisabeth Eklund** in i styrelsen.

Styrelse-Omval:

Övriga styrelsemedlemmar omvaldes förutom Lena och Sophie.

JOKs styrelse år 2018:

Ordförande: Ulf Svahn
V Ordf/red: Olle Bernard
Kassör: Björn Wester
Sekreterare: Ulf Franzén
Ledamöter: Clas Cronlund
Elisabeth Eklund
Bengt Sundberg
Johan Wallin

Ekonomi:

Klubbens kassa har under flera år uppvisat förlust, vilket varit planerat och godkänt vid årsmötena. Klubbens ökade utgifter beror på bl a ökade kostnader för JOK-bladet som t ex dyrare porto. Nu har emellertid klubbkassan nått den nivå som kräver en justering av medlemsavgiften, vilken inte höjts sedan 1991.

Årsmötet beslutade därför att höja medlemsavgiften för år 2019 till 100 kr.

Allt fler medlemmar väljer att få JOK-bladet digitalt (via Internet), vilket givetvis gynnar klubbens ekonomi.

Även i år har klubben erhållit generösa gåvor av medlemmarna. Dessutom har **klubbens flitiga kafégrupp tjänat ihop 11 100 kr vid skötseln av serveringen på Naturskolan, Väsby gård.**

Dessa insatser har starkt bidragit till att klubben kunnat fortsätta med så många fågelmatningar.

Välbesökt årsmöte. Foto: Olle Bernard.

Utdrag/rubriker hämtade från JOKs årsberättelse för år 2017.
Fullständig årsberättelse har i år skickats via e-post till de medlemmar som angett en sådan adress.

Under 2017 nyskapades klubbens hemsida med hjälp av en anlitad datakonsult.

På Internet har JOK dessutom en egen facebook-sida/facebookgrupp: "Fågelskådare på Järva".

Medlemmarna erhöll "Fågelrapport för norra Järvafältet år 2016".

Norra Järvafältets aktuella fågel-fauna presenterades på flera anslagstavlor på norra Järvafältet.

Under det gångna året arrangerades 4 st innekvällar med totalt 144 st besökare.

JOK genomförde exkursioner till Öland (2 st) samt en uggletur till Norduppland.

På Järvafältet anordnades söndagsvandringar (8 st) och nattsångarexkursioner (5 st).

JOK deltog som vanligt i "Fågeltornskampen" med ca 20 deltagare vid Säbysjöns fågeltorn.

Vid "Fågelskådningens dag" den 15/5 deltog ca 10 personer.

JOK arrangerade under det gångna året 5 st vinterfågelmatningar.

Vassröjning vid Säbysjöns södra del genomfördes i begränsad omfattning av ett mindre antal medlemmar.

JOK assisterade även i år Järfälla kommuns viltvårdare med kontroll av minkfallor.

Regleringen av Igelbäckens dämme vid 30-meterskärret utfördes även under 2017 av JOK.

JOK ansvarade vid sex tillfällen för serveringen på Naturskolans kafé (Väsby gård).

JOK hade under det gångna året åtskilliga kontakter med de kommuner som ansvarar för naturvården på Järvafältet.

Klubben lämnade in remissvar gällande flera etapper av utbyggnaden vid Barkarbystaden, samt bl a för Svenska kraftnäts förslag på ny kraftledning på Järvafältet, detta mellan Överby och Beckomberga.

JOK har dessutom redovisat synpunkter till Järfälla kommun beträffande bildandet av det nya "Igelbäckens Norra Naturreservat".

Under år 2017 delade JOK ut sitt allra första "Naturskyddsdiplom", vilket förärades Hasse Ivarsson för sitt idoga arbete vid Råstasjön.

Efter årsmötet presenterade Johan Wallin traditionsenligt en bildvisning om det gångna JOK-året, detta med hjälp av bilder tagna av klubbens många fotografer.

Fågelrapporten för norra Järvafältet år 2017

I årets första utskick ingår ”Fågelrapporten för norra Järvafältet år 2017”, vilken dessutom utgör JOK-blad nr 2 år 2018.

Det gånga året var något artfattigare på Järvafältet än normalt. Totalt observerades 182 arter på fältets norra del, vilket utgör det lägsta årsantalet sedan år 2002.

Det högsta antalet arter, som under ett år observerats på fältets norra del, är 199 arter år 2012.

På hela Järvafältet, dvs båda södra och norra delen, observerades under det gångna året 184 arter.

På norra Järvafältet observerades under år 2017 tre nya arter. Dessa var en rastande **nilgås** på Säby strandäng, en överflygande **vitvingad trut** som sågs från Knista hammar och 30-meterskärrret samt en under flera dagar revirhävande **brandkronad kungsfågel** i skogspartiet öster om parkeringen nära Bögs gård. På södra delen av Järvafältet upptäcktes en rastande **svarthakad buskskvätta** (Örs hästhagar), vilket utgör en ny art för hela Järvafältet.

Bland övriga rariteter på norra Järva fanns en sträckande **röd glada** över 30-meterskärrret och en tillfälligt rastande **stapphök** på samma lokal.

År 2017 blev för övrigt ett riktigt **bra rovfågelår**. Både **brun kärrhök** och **fiskgjuse** genomförde lyckade häckningar på norra Järvafältet. Två stycken för vardera paret. Även områdets **lärkfalkar** visade upp ungar.

Lyckade häckningar konstaterades även för bl a **storlom** och sannolikt även för **rördrom**.

Fiskgjuse, flygg årsunge. Foto: Måns Söderberg 2017.

I samband med den sk Fågeltornskampen (5/5) passerade 2 st **ägretthägrar** över södra Säbysjön. Rastade dessutom tillfälligt i 30-meterskärrret.

Bland andra rariteter som observerades på norra Järvafältet år 2017 bör **sjöorre**, **vaktel** och **tallbit** nämnas.

Genom Järfälla kommuns restaurering av skrattnåsarnas häckningsplatser vid Säbysjön avbröts den flerårigt negativa trenden för nåsarnas häckningsresultat och i år lyckades 400-500 st **skrattnåsunger** komma på vingarna. Ungefär samma antal som vid Råstasjön.

På den negativa sidan måste bl a följande rapporteras: Ett **tranpar** häckade vid Väsby sjöäng för andra året i rad, vilket givetvis var mycket positivt, men parets båda ungar lyckades tyvärr sannolikt aldrig bli flygga.

För första gången i sk modern tid häckade **inga knölsvanar** på norra delen av Järvafältet. Däremot häckade fortfarande åtminstone ett par på fältets södra del (Råstasjön).

Inte heller i år kunde någon **tornfalkshäckning** upptäckas på hela Järvafältet, trots att några individer observerades på fältets norra del under häckningstid.

Ingen enda observation av **hornuggla** i området under 2017 är givetvis trist och endast en observation av **sparvuggla** upplevs också som negativt.

Bland vadare utgör **mosnäppa** numera tyvärr en raritet för Järvafältet.

Ett **gulärlepar** av den sydliga rasen sågs under häckningstid på Säby strandäng. Ingen häckning kunde dock konstateras, men troligen gjordes ett häckningsförsök. Senast denna art häckade på Järva var år 2013.

Antalet observerade **snösparvar** minskar tyvärr konstant och under 2017 rapporterades endast 2 st. Ingen av dessa snösparvar sågs rasta.

Totalt norra Järvafältet 2017: 182 arter
Totalt södra Järvafältet 2017: 147 arter
Totalt hela Järvafältet 2017: 184 arter

Arter som observerades på den södra delen av Järvafältet år 2017, men inte på den norra var: **Alfågel** (Råstasjön) och **svarthakad buskskvätta** (Örs hästhagar).

CHAMPIONSPÅ
JÄRVAFÄLTET
ÅR 2017

Norra Järvafältet: **Peter Andersson med 172 arter.**

Södra Järvafältet: **Hasse Ivarsson med 136 arter.**

Tog vi sista chansen att få se Järvas första nilgås?

Den 7/6 observerades Järvafältets allra första **nilgås**. Fågeln upptäcktes från Säbysjöns fågeltorn när den rastade på Säby strandäng, där den stannade kvar under större delen av denna dag.

Detta utgör det andra fyndet av arten i Uppland och lockade några hundra skådare till lokalen.

Under augusti 2017 meddelade Naturvårdsverket att tolv nya arter lagts till på EU:s lista över främmande och s k invasiva arter*.

Tre av nykomlingarna är djurarter och av dessa utgör just nilgås en, övriga två är bisam och mårhund.

Övriga nya invasiva är växter, och inkluderar jätteloka, jättebalsamin och kamslinga.

Enligt Naturvårdsverket utgör dessa tolv arter, precis som de 37 andra och tidigare listade invasiva arterna, ett "stort" hot mot den biologiska mångfalden.

"De kan också få stora negativa effekter på trädgård, jord- och skogsbruk och människors hälsa," är information som finns att läsa på Naturvårdsverkets hemsida.

Med detta som bakgrund beslutades om s k skydds jakt på den invasiva arten nilgås som därför förväntas minska i antal. Därmed blir det givetvis också svårare att få se, liksom att få kryssa nilgås i vårt land.

Nilgås på Säby strandäng 2017. Foto: Olle Bernard.

Amerikansk kopparand är en art som planterades in i England år 1948. Under slutet av 1900-talet spred sig arten därifrån till flera länder i Väst-Europa.

När arten under 1990-talet började hybridisera med den kopparand som häckar i Spanien och därmed också tränga undan denna, bedömdes den europeiska kopparanden som hotad.

Den amerikanska kopparanden klassades därför som en invasiv art mot den inhemska europeiska kopparanden och p g a detta beslutades om skydds jakt på den amerikanska arten.

Ungefär år 2016 fanns det bara ca 40 st amerikanska kopparänder kvar i Storbritannien, där det uppskattas att minst 6500 sådana fanns innan skyddsjakten inleddes.

I Sverige startade skyddsjakten på den amerikanska kopparanden år 2005 och arten utgör numera därför en stor raritet i vårt land.

I Sverige konstaterades häckningar av amerikansk kopparand (1 par) i norra Hälsingland åren 1996 och -97, samt ett par i Skåra viltvatten (Södermanland) år 2004.

Senast amerikansk kopparand observerades i Sverige var år 2008 (Tåkern).

Arten har aldrig observerats på Järvafältet och senast, och förmodligen också sista gången som arten observerades i Uppland, var år 2005 i Harg och år 2004 i Hjälstaviken.

Amerikansk kopparand. Foto: Wikipedia.

*Enligt ordlexikon:

"Invasiv art – en art som introducerats till områden utanför sitt ursprungliga utbredningsområde, som sprider sig av egen kraft och skadar ekosystemet".

Vill du ha JOK-bladet i datorn?

Erbjudandet att få JOK-bladet till sin dator, istället för som traditionell pappersupplaga via posten, är fortfarande aktuellt.

Frågan har aktualiserats p g a de kostnader som vi har för tryck och porto av JOK-bladet, men även utifrån ett miljöskäl.

Eftersom posten dessutom ökat kostnaderna för portot mycket kraftigt i år, blir det ännu mer värdefullt för klubbens ekonomi om fler väljer att få JOK-bladet i datorn.

Om du önskar JOK-bladet i datorn, så anmäler du dig via hemsidans "kontakt" och välj Clas Cronlund som mottagare.

Järvafältsrariteter 15 november – 10 mars

Salskrake

I södra delen av Säbysjön rastade 3 st salskrakar (utfärgade hannar) den 8/12.

Rastande salskrakar i Säbysjön.
Foto: Kjell Jonsson 2017.08.12.

Fjällvråk

Några ormvråkar brukar varje år lyckas övervintra på Järvafältet, däremot har det varit betydligt mera ovanligt med en stationär övervintrande fjällvråk i området. Denna vinter upphöll sig emellertid en fjällvråk från mitten av januari t o m mars vid bl a det gamla flygfältet, Hästaområdet och 30-meterskärrret.

Övervintrande fjällvråk vid f d Barkarby flygfält.
Foto: Nils Eng 2018.02.

Vattenrall

Råstasjön besöktes under vintern av många fågelintresserade för att bl a möta lokalens stora kändis vattenrallen. Denna rall har genom åren blivit så van vid människor att den t o m kan ses matas ur hand.

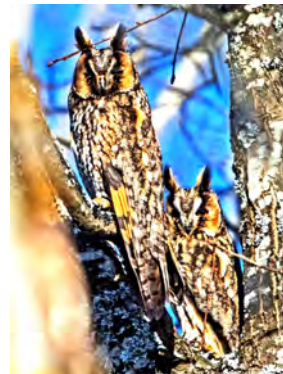
Vattenrall vid Råstasjön. Foto: Jan Ytterberg 2018.

Hornuggla

Den 3/3 rastade två hornugglor nära 30-metersparkeringen.

Hornugglor vid 30-meters.
Foto: Olle Bernard,
2018.03.03.

Vid Råstasjön fanns en hornuggla den 4-10/3, som tyvärr hittades död på lokalen den 11/3.

Strömstare

Observationer av provianterande strömstare gjordes under jan-feb vid Igelbäcken (bl a på f d flygfältet, och i Ulriksdal och Kymlinge). Även vid Vibyån, alldeles norr om Stäketleden, observerades i början av februari en strömstare.

Nötkråka

Eftersom det under hela år 2017 endast observerades tre nötkråkor på Järvafältet, är det positivt att det redan under januari 2018 upptäckts 2 st (vid Fäboda och Mulltorp). Detta dock vid två olika tillfällen.

Vinterhämsling

Under perioden dec-feb observerades övervintrande vinterhämslingar i bl a de ruderatömråden som fortfarande finns kvar på det f d flygfältet. Största rapporterade antal på det gamla flygfältet var ca 20 st. Proviaanterande vinterhämslingar besökte även Fågelrestaurangen vid 30-meterskärrrets parkering liksom dammen vid Knista, utefter vägen till Bögs gård.

Övervintrande vinterhämslingar vid 30-meters.
Foto: Kenneth Sjögren 2018.01.

Tallbit

Under inledningen av hösten 2017 fanns indikationer på att vi skulle bli bjudna på en tallbitsinvasion. Tyvärr nådde inte denna invasion Järvafältet, för här gjordes endast tre obs av tallbitar.

Större korsnäbb

Under vinterhalvåret observerades större korsnäbbar vid ett mindre antal tillfällen i lämplig biotop som bl a på Fornborgsberget och i Barsellpasset.

Råstasjön - fortfarande en av länets bästa vinterlokaler

Under vintermånaderna utgör Råstasjön sedan flera år tillbaka en av länets allra bästa fågellokaler.

Nu har Solna stad bildat ett naturreservat vid sjön, vilket bör bidra till garantera ett intressant fågelliv vid sjön även i framtiden.

Mer om det nya naturreservatet kan läsas på annan plats i JOK-bladet

Även under den gångna vintern utfordrade Solna stad **gråhäger** vid sjön och som mest räknades något över 80 st hägrar samtidigt vid matningen.

En av alla gråhägrarna vid Råstasjön.
Foto: Fredrik Norling 2018.02.

Hornuggla, en udda gäst vid Råstasjön. Visar upp nyfångad råtta/mus.
Foto: Ebbe Stenberg 2018.03.

Under vintern fanns två vakar i sjön, vilket medförde att sjöfåglar som änder och gäss kunde övervintra här.

Övervintrande skedand vid Råstasjön.
Foto: Fredrik Norling 2018.

En av de övervintrande rörhönorna vid Råstasjön.
Foto: Jan Ytterberg 2018.01.

Förutom alla sjöfåglar övervintrade även i år en gammal/adult duvhök vid Råstasjön.
Foto: Fredrik Norling 2018.02.

Nya medlemmar hälsas varmt välkomna till JOK

Annika Berglund, Järfälla
Stina Ekman, Sollentuna
Ulf Eriksson, Kista
Ulla Grandéll, Järfälla
Yvonne Gustavsson, Järfälla
Nina Liljorstrand, Järfälla
Ola Lundmark, Järfälla
Jasminé Mehho, Spånga

Andreas Moritz, Järfälla
Rolf Nylund, Hässelby
Eva Petersson, Johanneshov
Jeanette Plantin, Stockholm
Yasmin Sjöholm, Sollentuna
Sisko Soikkeli, Järfälla
Birgitta Sonnervik, Järfälla
Berit Wijk, Järfälla

Svarthakad buskskvätta -
”ny medlem” på Järvafältet 2017.

Sångsvanar ”invaderade” Säbysjön

De som hade turen att besöka Säbysjön fredagen den 8/12 blev nog både förvånade och glatt överraskade.

Sjön var under denna dag till stor del täckt av tunn snö, men visade ändå upp hyfsat stora ytor med öppet vatten och här valde en imponerande stor mängd sångsvanar att rasta.

Vid räkning visade det sig att 72 st sångsvanar samtidigt rastade i sjön och detta under stor del av den aktuella dagen. Så stort antal sångsvanar har med stor sannolikhet aldrig tidigare setts rasta samtidigt i någon av Järvafältets sjöar.

Sångsvanarna stannade kvar under större delen av dagen och några av dessa valde att övernatta i sjön, innan de så småningom drog vidare söderut under påföljande dag.

Bland de många sångsvanarna upptäcktes dessutom tre vackert utfärgade salskrakehannar, vilka givetvis bidrog till att förstärka den sköna naturupplevelsen vid Säbysjön.

De tre salskrakarna skrämdes dock iväg redan mitt på dagen den 9/12 av en havsörn, som passerade över Säbysjön på tämligen låg höjd.

Några av alla sångsvanar tillsammans med de tre salskrakar som rastade i Säbysjön den 8/12. Foto: Kenneth Sjögren.

Rastande sångsvanar den 8/12. Foto: Kjell Jonsson.

Rastande salskrakar den 8/12. Foto: Kjell Jonsson.

Antal sydsträckande sångsvanar över norra Järvafältet under de senaste åren:
2014: 1 750 st, varav 989 st den 24/12.
2015: 780 st
2016: 1 180 st
Vintern 2017-18: 1 255 st

Nya naturreservat vid Råsta- och Lötsjön samt vid Golfängarna

Den 18/12 2017 beslutade Solna och Sundbybergs kommuner att inrätta nya naturreservat.

Solna kommun bildade ett reservat vid den mycket välkända **Råstasjön**, men tyvärr blev inte detta reservat så stort som bl a "Nätverket Rädda Råstasjön", Naturskyddsföreningen, WWF och säkert många andra naturvänner hade hoppats på.

Storleken på det nya naturreservat följer i princip bara strandskyddets gräns, vilket innebär att Solna kommun valt att endast skydda den yta som "Mark- och Miljööverdomstolen" tidigare förbjudit kommunen att bygga på.

Risken finns att reservatets begränsade storlek medför att eventuell framtida bebyggelse kan placeras mycket nära Råstasjön och därmed i direkt anslutning till dess strandskydd.

§§§§§§§§§§

Sundbybergs kommun beslutade samtidigt (18/12) att bilda ett naturreservat vid **Lötsjön och Golfängarna**, vilket också är kända fågellokaler.

Solna och Sundbybergs kommuner har genom förenade insatser således lyckats skapa ett **sammanhållet naturreservat vid Råstasjön och Lötsjön/Golfängarna**, vilket bör gynna området biologiska mångfald.

Ansökan om tillfälligt bygglov nära Råstasjön

Bara några dagar efter beslutet om ett naturreservat vid Råstasjön, d v s innan årsskiftet 2017-18, ansökte ett av landets största byggföretag (f ö samma företag som byggt den stora arenan) om tillfälligt bygglov på mark nära Råstasjön. Mark som visserligen ligger utanför strandskyddet men innanför det område, som många föreslaget och önskat borde ingå i det nya reservatet.

Naturskyddsföreningen Solna-Sundbyberg har reagerat på denna ansökan om tillfälligt bygglov genom att framföra följande: "Råstasjön och dess omgivning utgör ett litet och sårbart urbant ekosystem med mycket höga natur- och rekreationsvärden. Vid sjön finns flera rödlistade arter, och några med sårbar ekologisk status".

Naturskyddsföreningen informerar dessutom om att stora ytor i och runt Arenastaden hårdgjorts under det senaste decenniet. Stora arealer grönyta med förmågan att absorbera, infiltrera och rena vatten har schaktats bort och ersatts med asfalt och betong. Naturskyddsföreningen konstaterar dessutom att de trädplanteringar, ny naturmark och särskilda åtgärder för vattenrening som utlovats i "Fördjupad Översiktsplan" för området redan år 2007 ännu ej utförts. År 2018, d v s över tio år senare, finns fortfarande inga anläggningar för att rena det vatten som rinner ner i Råstasjön och vidare ut i Brunnsviken.

Hungriga gråhäger väntar på mat/utfordring på Råstasjöns is. Foto: Anders Keyser 2018.01.

Naturvård — utförd och planerad

Järfälla kommun

Igelbäckens nya naturreservat

Arbetet med bildandet av ”Norra Igelbäckens Naturreservat” pågår med målet att reservatsskydda den sträcka av bäcken som hittills varit oskyddad, eftersom den befunnit sig inne på flygfältsområdet. I det nya reservatet kommer enligt JOKs mångåriga önskemål en ny våtmark att anläggas vid Igelbäcken, detta alldeles norr om Norrviksvägen.

JOK har under november 2017 via remissvar redovisat klubbens generellt positiva synpunkter på Järfälla kommuns förslag till det nya naturreservatet.

Målsättningen är att ”Norra Igelbäckens Naturreservat” invigs under år 2018.

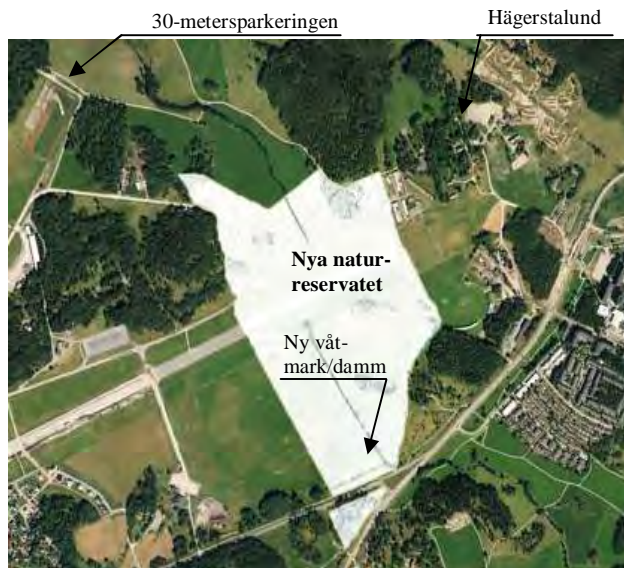

Illustration: Eniro/Tidningen Mitt i.

Vass- och slyröjning vid Säbysjön

Inför våren planerade Järfälla kommun, att med hjälp av entreprenör med sjögående maskin, utföra sly- och vassröjning vid södra delen av Säbysjön.

Det planerade arbetet omfattar röjning av örarna utanför Säby strandäng och Jägarkullen, samt en solitär och för måsarna populär häckningsö mellan Säby gårds kanal och Jägarkullen.

Dessutom vassröjs fastlandssidan vid strandängens sk blå bärd.

I arbetet ingår dessutom att avlägsna eventuella flytöar i kanalerna utanför Säby strandäng, så att dessa inte underlättar för fyrbenta rovdjur som räv att ta sig ut till måskolonin.

Vid norra delen av 30-meterskärrret utförs ett mer omfattande arbete än på flera år. Mängder av sly, som under åren hunnit växa sig rejält kraftigt och högt, avlägsnas med hjälp av motorsågar.

Reglering av dämnet

JOK fortsätter, att på Järfälla kommuns uppdrag, ansvara för regleringen av dämnet i Igelbäcken. Under denna vår har vattentillgången varit mycket god i området och därmed har önskad nivå i Säbysjön med tillhörande våtmarker kunnat uppnås.

Fågelrestaurangen vid 30-meterskärrret

Även under den gångna hösten/vintern har viltakern vid 30-meterskärrrets parkering besökts av åtskilliga födosökande småfåglar. Restaurangens många småfåglar lockade även till sig några hungriga rovfåglar. Under våren kommer fågelrestaurangen bearbetas, så att det även nästa höst/vinter erbjuds rikligt med för småfågelnas näringsrika fröväxter här.

Minkfällor

Även denna vinter assisterade JOK Järfälla kommuns vilvårdare med bevakning av utsatta minkfällor. Ingen mink har dock hittills fångats denna vinter.

Solna och Sundbybergs kommuner

Under de sista dagarna av 2018 beslutades om nya naturreservat vid Råstasjön, Lötsjön och Golfängarna. Mer om detta på annan plats i JOK-bladet.

Solna kommun

Vassröjning vid Råstasjön

Under vintern avlägsnade Solna kommun traditionsenligt vass på de öar som Råstasjöns skrattnåskoloni brukar häcka på.

Fågelmatning vid och vakar i Råstasjön

Även denna vinter utfordrade Solna kommun fåglar som t ex gråhäger vid Råstasjön.

Under vinterns inledning fungerade inte den utrustning som skapar de två vakar i sjön, vilka är avgörande för att sjöfåglar söker sig hit.

I början av januari reparerades utrustningen, där bl a tillgången på nödvändig el havererat, och därefter har vakar och därmed också sjöfåglar funnits vid sjön.

Sollentuna kommun

Älgkärrstippen

Under den gångna vintern röjde Sollentuna kommun av Älgkärrstippens topp, så att möjligheten till bra sträckskådning bevarats från toppen.

Utsikten har därmed förbättrats mot söder och öster.

Matning norr om Ravalen

Redan inför vintern lämnades klagomål in till Sollentuna kommun om ovälkomna matgäster som råttor vid matningen norr om Ravalen.

Åtgärder, som nya och förändrade matningsanordningar, har därför genomförts och samtidigt flyttades den aktuella utfordringsplatsen några meter från sjön. Förhoppningsvis är dessa instatser tillräckliga, så att den mycket populära matningen kan behållas i framtiden.

Ny matning

Vid årsskiftet startade Sollentuna kommun en ny fågelmatning vid Väsby Båtmanstorp, beläget norr om Väsby gård. Platsen framgår av Naturreservatskartan.

Röjning vid Fornborgsberget

I planering finns att montera ner en luftledning vid Fornborgsberget, vilket bör underlätta för röjning vid berget, så att utsikten förbättras från dess topp.

Barkarbystaden etapp III

Del av JOKs remissvar till Järfälla kommun beträffande planeringen av Barkarbystaden III:

”Järvafältets Ornitologiska Klubb (JOK) motsätter sig att stora huskroppar placeras alldeles invid en naturreservatsgräns, som vid Barkarbystadens norra gräns. Definitivt får inte ett ca 25 meter högt hus placeras bara någon meter från gränsen mot Järvafältets naturreservat.

JOK anser att Järfälla kommun har ansvaret för att nederbörden i området för Barkarbystaden, även i fortsättningen leds till Igelbäcken eller Bällstaån. Gäller även nederbörd på tak och hårdgjorda markytor.

JOK anser att Järfälla kommun måste avsätta mark för hundrastgårdar till Barkarbystadens ca 2000 hundar.

Kommunstyrelseförvaltningens kommentar till JOKs remissvar:

Bebyggelsens höjd och täthet i kvarteret närmast naturreservatet har sänkts. Kvarteret är nu avsatt för radhus, parhus eller kedjehus i upp till tre våningar, vilket minskar påverkan på och synligheten från reservatet.

Dagvatten leds fortsatt till Bällstaån och Igelbäcken, men efter fördröjning och rening. Det finns en övergripande dagvattenhantering för detaljplaneområdet och Barkarbystaden som beskriver lösningarna utanför planområdet. Där det är möjligt infiltreras dagvattnet.

Bristen på hundrastgårdar har noterats och synpunkten tas med till kommande etapper.”

Redaktörens kommentar:

25-metershuset på reservatsgränsen verkar till all lycka plockats bort. Ersätts emellertid med lägre hus. Husen, söder om de nu sänkta husen nära reservatet, planeras dock fortfarande bli 8-våningar = 25 m höga.

Dagvatten till Igelbäcken och Bällstaån har förhoppningsvis säkrats.

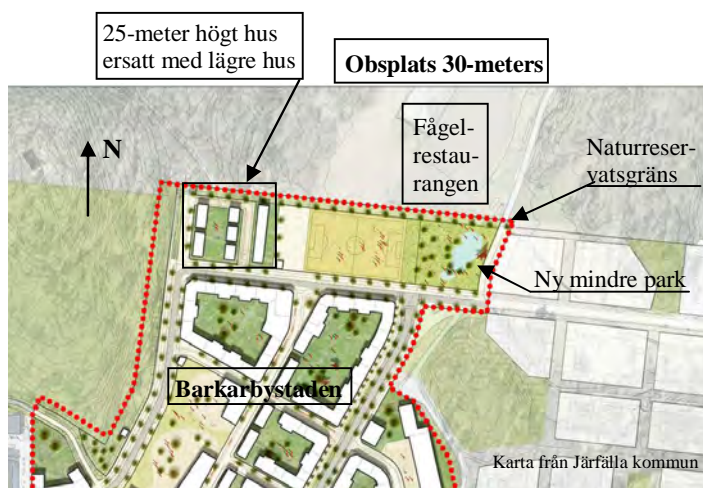
Problemet med det ökade antalet hundar i området har noterats av kommunen. En uppskattning är att Barkarbystadens ca 19 000 bostäder kan inhysa 2 000-3 000 hundar och risken upplevs som stor, att de närbelägna naturreservatet omvandlas till hundrastgård.

”Kommunens sammanfattning/slutsats:

Inkomna synpunkter har föranlett följande förändringar av detaljplaneförslaget för etapp III:

Bebyggelsen i kvarteret närmast kanten mot naturreservatet i norra delen av planområdet har sänkts från åtta våningar med blandat användningssätt till bostäder i tre våningar med radhus/parhus/kedjehus.

Bebyggelsen i randen mot Kyrkbyn och Kyrkparken har fått förtydligande nedtrappningar i plankartan, från åtta våningar till fyra.”

Vad händer med Igelbäckens kulturresevat?

Stockholms stad beslutade år 2006 att inrätta ett reservat för att skydda och att bevara de kultur- och naturvärden som då bedömdes finnas utefter Igelbäckens ”dalgång”, d v s mellan Husby/Akalla/Kista och Tensta/Rinkeby.

Stor oro finns just nu för detta naturområdes framtid, eftersom långt gångna planer nyligen presenterats av Stockholms stad för bl a en simanläggning och en begravningsplats i det aktuella området.

Stor oro finns dessutom för Hästa gård.

Inför årsskiftet 2017-18 sade Stockholms stad upp arrendatorn vid Hästa gård, vilket innebar att jordbruket med tillhörande djur saknats vid gården från januari 2018.

I mitten av mars är Hästa gårds framtid fortfarande oviss, men förhoppningen finns att en ny arrendator anlitas och att jordbruket återupptas. Därmed räddas odlingslandskapet vid Hästa gård, med bl a tillhörande goda fågelområden, från att växa igen eller ännu värre exploateras.

Tyvärr verkar det som att ansvaret för gårdens framtid ”ramlat mellan stolarna”. Enligt media tycks ingen hos Stockholms stad ansvara för gården och dess framtid?

Kampen om Discgolfen pågår

De som driver Discgolfparken (Årets park 2017) vid Granholmstippen/Eggeby gård är oroliga för sin framtid, eftersom Stockholms stad planerar att anlägga en begravningsplats där parken nu finns. Överklagan angående stadens byggplaner har inlämnats till ”Mark- och Miljööverdomstolen”.

Drönare tillåtna på Järva

Från den 1 februari 2018 gäller Transportstyrelsens nya regler för drönare och enligt dessa är det numera tillåtet att flyga drönare på ett avstånd av minst 5 km från Bromma flygplats, vilket innebär att drönarflygning kan bli aktuell i stora delar av Järfällas, Sollentunas och Stockholms naturreservat på Järvafältet.

Storstockholm växer - öppna ytor minskar

Befolkningen i vår huvudstad inklusive kranskommuner ökar i mycket rask takt och därmed krävs mängder av nya bostäder. Under flera år har detta märkts på Järvafältet där tidigare stora öppna fält som t ex Barkarby flygfält exploateras. Därmed försvinner stora och viktiga ytor som var lämpliga för fåglar att häcka, rasta och proviantera på.

Det är inte bara norra delarna av Stockholm som förlorar öppna marker utan nu verkar även bl a Årstafältet, vilket under åtskilliga år utgjort ett mycket populärt område för fåglar och fågelskådare på Stockholms södra del, också bebyggas.

Enligt uppgift i FiST nr 1-2018 planerar Stockholms stad, trots protester från "Nätverket, för bygge av 5 000 bostäder på Årstafältet".

Mark- och Miljöödomstolen har redan avslaget en överklagan från Nätverket och vid inledningen av år 2018 meddelades att "Markanvisningstävling på Årstafältet nu är igång".

Enligt ett inlägg på en FB-sida i början av februari: "Nu har de på allvar börjat asfaltera på Årstafältet.

Idag har inte längre kolonisterna access till koloniområdet längre och nu ska stugorna flyttas bort och koloniområdet jämnas med marken".

25-manna i höst

I början av oktober arrangeras den sk 25-mannaorienteringen, på norra delen av Järvafältet. Den 6/10 förväntas ca 10 000 deltagare och den 7/10 ca 4 000 deltagare tävla i Järvafältets Västra respektive Östra naturreservat liksom i Hanstas dito.

För de många tävlande och publik krävs parkeringsytor för ca 2 000 bilar och ca 200 bussar.

25-manna har tidigare anordnats på Järvafältet åren 1988 och 2003.

Tävlingsområde för 25-manna hösten 2018

Storstockholm växer - mer ström behövs

Under år 2017 redovisade Svenska Kraftnät olika förslag på hur en ny kraftledning ska byggas mellan Överby och Beckomberga.

JOK lämnade in ett remissvar, där vi ansåg att ingreppet är oacceptabelt. Vi avvisar helt alla dragningar av såväl luft- som markkabel* inom Järvafältets naturreservats gränser.

Svenska kraftnäts kommentarer på JOKs svar:

"Svenska kraftnät tackar för synpunkterna. Inför val av utredningskorridor respektive utbyggnadsförslag gör Svenska kraftnät en samlad bedömning och intresseavvägning."

När kraftledningens läge är bestämt kommer Svenska kraftnät att genomföra en fågelinventering i det aktuella området.

JOK hoppas att fåglarna är nöjda med detta svar.

OBS – Försök till ironi.

JOK har framfört att ledningen dras kortaste vägen från Överby till Mälaren, där den övergår till sjökabel.

*Markkabel

Vid förläggning av markkabel måste byggvägar anläggas längs hela kabelsträckan och i byggskedet behövs ett cirka 20 meter brett arbetsområde.

Krossbanan stängd

(Krossbanefakta från "Föreningen Rädda Järvafältet").

Hansta naturreservat bildades 1998 efter ett mångårigt arbete av idella föreningar som bl a "Föreningen Rädda Järvafältet". Även många JOKare medverkade i detta arbete och flera av oss minns nog när vi adopterade mängder av vackra träd i Hanstaskogen. Det nybildade naturreservatet inkluderade även den yta som då nyttjades av motorkrossbanan vid Hägerstalund.

Vid reservatsbildningen bestämdes därför följande: "under ett övergångsskede tillåts den nuvarande motorkrossverksamheten vid Järva motorklubb".

Den 1/7 2004 stängdes motorkrossbanan, ett beslut som emellertid revs upp av Stockholms stads politiker efter valet år 2006. Samtidigt förlängde Stockholm tillståndet för motorkrossbanan till år 2022.

Det nya tillståndet underkändes dock av Länsstyrelsen, som fastslog att krossbanan skulle stängas 31/12 2015.

Järva MK överklagade Länsstyrelsens beslut, vilket medförde att frågan om krossbanan enligt uppgift slutligen hamnade på regeringens bord och här beslöt att krossbanan skulle stängas den 31/12 2017. Motorklubben kan nog förväntas söka nytt/fortsatt tillstånd, men "Föreningen Rädda Järvafältet" bedömer chansen till ett sådant som minimal.

Trafikverket har som kompensation för den utökade markyta, vilken man tvingas nyttja vid bygget av förbifart Stockholm, förbundit sig att restaurera den gamla krossbanans mark, så att området återskapas till naturmark. Ett arbete som således finansieras av Trafikverket och förhoppningsvis redan pågår.

Spännande vinterobsar nära Järvafältet

Bändelkorsnäbb

I en grandunge i Räcksta, Vällingby övervintrade en vackert tecknad bändelkorsnäbb (hanne). På Järvafältet har arten under 2000-talet nästan årligt observerats med några få exemplar. Dock sågs ingen bändelkorsnäbb på hela Järvafältet under år 2017. Minnesvärd är den invasion som arten bjöd på vintern 2002-03, då grupper med bändelkorsnäbb var tämligen stationära vid Fornborgsberget. Under hösten 2002 sågs då som mest ca 40 st i detta område och några av dessa bändlar fanns kvar i området fram till februari 2003.

Bändelkorsnäbb i Vällingby. Foto: Jan Molander 2018.

Berguv

Den 23/1 upptäcktes en berguv sittande på dagkvist vid Karolinska (Solna) och många sökte sig hit för att i dagsljus få beskåda den imponerande fågeln.

Berguvar har endast observerats vid några mycket få tillfällen på Järvafältet och enligt JOKs gamla förteckning, om fåglarna på Järvafältet, finns noterat att omkring år 1930 hördes en berguv ropa vid Säby gård och i mitten av 1980-talet upptäcktes en berguv i närheten av Väsby gård.

Den senast observerade berguven på Järvafältet sågs tillfälligt rasta vid Granholmstippen den 29/12 2014.

Berguv i Solna. Foto: Ulf Franzén 2018.

Blå och Gul anka - udda ”vinterfåglar” på Järva

I Hästa groddamm upptäcktes i augusti 2014 en udda and som visade sig vara en ”Svensk blå anka”. Eftersom arten inte kan flyga bör den aktuella fågeln fått assistans för att komma till groddammen. När dammen började frysa till inför vintern 2014, transporterades den blå ankan till Lötsjön, som normalt via vakar alltid erbjuder isfritt vatten. Efter vintern 2014-15 finns inga rapporter om den aktuella fågeln förrän under hösten 2017, då den rapporterades från Lötsjön.

Vid Lötsjön upptäcktes under hösten 2017 mycket överraskande även en s k ”Svensk gul anka”. Hur denna gula anka tagit sig till Lötsjön är än så länge okänt.

Gul och blå anka i Lötsjön. Sannolikt är båda hannar. Foto: Per Lundkvist 2017.12.

Tack för bidrag till JOKs fågelmatningar

Även under den gångna vintern anordnade klubben flera fågelmatningar på norra delen av Järvafältet. Dessa kunde beskådas söder om Säbysjön, norr om Säby gård, väster om Fäboda, nära Mulltorp samt norr om Ravalen och vid Väsby Båtsmanstorp. De båda sist uppräknade i samarbete med Sollentuna kommun.

Matningen norr om Ravalen fick inför denna vinter omkonstrueras/flyttas för att försöka eliminera besök av råttor.

Förutom dessa JOK-matningar fanns även denna vinter ett stort antal vinterfågelmatningar på Järvafältet, vilka underhölls av främst många fågelintresserade, bland dessa givetvis flera JOKare.

Sådana ”spontanmatningar” rapporterades från bl a Råstasjön, Skogvaktarkärret, Kymlinge (Kista), Väsby gård och Säby gårds kolonilottsområde.

Ett stort tack till de som ansvarat för JOKs matningar, liksom till alla som stöttat dessa matningar.

Tacket gäller givetvis också alla som bidragit till Järvafältets s k spontana matningar, ett tack som omfattar såväl fågelmat samt fågelmatspengar.

Flera JOKares idella arbete vid serveringen på Natur-skolan bidrar starkt till att klubben kan anordna alla dessa matningar. Ett stort tack för denna insats från såväl hungriga småfåglar, som ett stort antal skådare och fågelfotografer, vilka ivrigt besökt dessa matningar.

Några gäster vid våra fågelmatningar

Förhoppningsvis består generositeten, precis som storleken på JOKs medlemsavgift, fortfarande bara 50 kr under 2018.

JOKs Plusgironummer: 580 132-9.

Under denna vinter har fågelmatningspengar dessutom swishats till klubben.

JOKs swishnummer: 070-540 20 30 (kontot tillhör JOKs kassör Björn Wester).

Huvudansvariga för JOKs matningar:

Söder om Säbysjön och norr om Säby gård:

Tommy Carlsson, Hans Karlsson, Anders Lindberg och Olle Bernard.

Norr om Ravalen och Väsby båtsmanstorp:

”Matte” Weiland, Gunnar Siljestrand och Rikard Dahlén.

Fäboda och Mulltorp:

Bo Hallman och Björn Wester.

Ovan t v steglits vid Fågelrestaurangen, foto: Lars Friberg

Nedan t v bergfink vid Säby kolonilotter, foto: Olle Bernard

Ovan t h nötväcka norr om Säby gård, foto: Björn Jansson

Nedan t h tofsmes norr om Säby gård, foto: Anders Keyser

JOK:s Nyårsplock 2018

Dammet yr då grusvägarna runt Nyköping är snus-torra. Klipporna ute vid Oxelösund likaså och vi kunde utan problem gå på klipporna utan att riskera att halka. Man kan tro att det var mitt i högsommaren om man nu ignorerade minusgrader och i övrigt ett grått landskap. Vad har hänt med vädret och klimatet? Är det dags att anpassa Nyårsplocket efter den förskjutna vintern för att havet ska hinna frysa till om det ens kommer att göra det mer?

Året Nyårsplock bjöd på bra skådarväder i stort, sol under större delen av dagen som började med en kall stilla morgon men avslutades med en hård västlig vind med byar uppåt 15 s/m.

Vi startade vid traditionsenliga Brandholmen och dikets utlopp. Kommunen visade sig ha röjt buskaget längst med staketet till stora delar vilket säkert också skrämt bort än och annan tätting.

Inga fåglar i buskarna från vad vi kunde höra. Väl ute vid utloppet blev nog höjdpunkten en större flock Skäggmesar på nära håll och Vattenrallen som höll på att lura oss men gjorde sig hörd till slut. Kungsfiskaren lös med sin frånvaro och inga rapporter från dagarna innan heller.

Nästa stopp vid Ängsstugetornet, men vart tog tornet vägen? Nya hus i området på väg upp så "vår" parkering och delar av gångvägen var borta men till slut hittade vi rätt. Dagens första Havsörn noterades och en misstänkt Grågås som tyvärr inte blev godkänt som gruppkruss. Den största upplevelsen blev troligen de uppskattade Viggflockarna på 2-3 tusen som flög förbi på lite avstånd, men mäktigt. Även Gråsparv och Pilfink bockades av uppe vid vägen.

Vidare ut till matningen vid Labro ängar och ytterligare 2 Havsörnar sittandes fint ute på holmen. Utöver detta överraskades vi med 2 Gröngölingar.

Sen var de dags för Örstigsnäs där både skogs- och havsskådning kan bedrivas. Vid matningen bockade vi bl.a. av Tofsmes, Svartmes, Trädkrypare, Kungsfågel och Sångsvan, ja vi hörde dem bara förstås där ute i viken. Väl ute vid viken fick vi ganska snart syn på Salskrake och även Bergand (godkänd efter en längre debatt vid avslutningen i Sillekrog).

Vi valde sedan bort Standstugeviken till förmån för Brannäs kustklippor där några av oss fick se inte mindre än 2 par Havsörnar spelflyga. Även här såg vi stora Viggflockor på långt håll, tyvärr bl.a. in mot Strandstugeviken som vi valde att lämna precis. Utöver detta så fyllde vi på med bl.a. Skäggdopping. På avdelningen bonusarter kryssades också Gråsäl som nyfiket kom ganska nära. Det ryktades också att en Mindre Hackspett flög över reseledarens bil under färd, inte OK.

Inget stopp vid Brannäs Våtmark då Vattenrall redan var avbockad samt att det var mycket folk på plats i området. Fint väder samt snö- och isfritt lockar tydligen.

Nästa stopp blev i stället Oxelösunds hamn, där vi äntligen kryssade Sot-höna, har vi någonsin missat den arten här !?.

Sen bar det av mot ett vindpinade Femörehuvud där vi fick känna på havet makter. Envisa som vi är fick vi dock in Havstrut och Storskarv på listan.

Trots lite hemlängtan i gruppen blev det två korta avslut, ett vid Kylvattendammen i Oxelösund där Stjärtand tidigare rapporterats men det blev bom.

Men vi fick in en Duvhök i stället. Sista stopp blev småbåtshamnen och fågelmatningen i Oxelösund men inget mer napp där.

Tack för en mycket trevlig dag tillsammans, där 10 JOK:are skrapade ihop 47 arter, så Ulf och Stickan, ni kan sova lugnt, vi var långt ifrån 60 denna gång också.

Anders Joachimsson

Nyårskryssare.

Foto:

Fredrik Nordenskjöld.

Resterande våra aktiviteter presenterades utförligt i JOK-blad 4-2017.

Fins även på JOKs hemsida.

Fågeltornskampen - 5 maj

Fågelskådningens dag - 13 maj

Nattsångarvandring kring Säbysjön - tisdagar i maj

(8/5, 15/5, 22/5, och 29/5)

DU HAR VÄL BETALT DIN MEDLEMSAVGIFT

Om du inte redan har betalat in din medlemsavgift till JOK för år 2018, utgör detta ditt sista utskick från klubben.

Vi hoppas givetvis på att du vill fortsätta att vara medlem och därför väljer att snarast möjligt sätta in 50 kr på JOKs plusgirokonto 580 132-9.

JOK-doppingen,

som klisterdekal, kan köpas av Karin Callmer, Olle Bernard, Roland Jarvad, Mats Weiland. Pris: 20 kr/st.

Program sommar - höst 2018

JÄRVA-AKTIVITETER

Fågelvandringar på norra Järva hösten 2018

26 augusti

30 september

28 oktober

25 november

JOK fortsätter att i samarbete med SNF-Sollentuna anordna söndagsvandringar och som vanligt med **Bengt Sundberg** som ledare. Vandringarna genomförs i ett lugnt tempo så att alla fåglar kan upptäckas och artbestämmas. Dessa vandringar utgör därför en mycket lämplig start för alla med ett nyvaknat intresse för fåglar.

Samling vid Naturskolan, Väsby gård kl 09:00.

EXKURSION UTANFÖR JÄRVA

18-21/10 (tidig onsdag eftermiddag - söndag kväll) – Öland

Missa inte den traditionella Ölandsturen med JOK i höst! Den går av stapeln den 18-21 oktober då rariteter från alla vädersträck ramlar in och sjöfåglaerna förmörkar himlen vid Sebybadet.

På kvällarna avnjuts goda middagar.

Kostnaden för allt detta är ca 1800 kr, vilket även inkluderar middagarna.

Du anmäler dig till exkursionsledaren Stig Holmstedt (stig.holmstedt@gmail.com) senast torsdagen den 28 september.

Ange då ditt mobilnummer och om du kan ställa upp med bil! Deltagarantalet är begränsat till sju personer så hör av dig snarast! Anmälningsavgiften, 800 kr, skall vara inbetald på JOKs plusgirokonto 58 01 32 – 9 senast en vecka efter anmälan.

JOK:s innekvällar hösten 2018

2 oktober (tisdag) - Anders Bjärvall - "Nyfiken på fåglar"

Från tidiga tonår har **Anders Bjärvall** intresserat sig för fåglar. Det har hela tiden varit en hobby, tidvis också arbete. I kväll berättar han om en del av det han har varit med om och presenterar också sin nya bok som har underrubriken - **Axplock ur dagboksanteckningar under 65 år.**

6 november (tisdag) - Johan Lind - "Hur mycket tänker egentligen fåglar?"

Kråkfåglar använder verktyg och nötskrikor minns hundratals ekollongömmor i över ett halvår.

Ny forskning vid Stockholms universitet om fåglars och andra djurs intelligens ger en ny bild av hur djurs komplexa beteenden utvecklas.

Johan Lind, forskare vid Stockholms universitet och prisbelönad naturfotograf, visar bilder och berättar populärvetenskapligt om sin forskning och de senaste rönen om fåglars tänkande, minne och intelligens.

Johan är intresserad av både djurs och människors beteenden. I sin forskning försöker han ta reda på hur djur kan lära sig olika beteenden och hur det skiljer sig från hur människor lär sig. Han har en bakgrund i etologi men arbetar nu tvärvetenskapligt vid gränsen mellan etologi, psykologi och antropologi.

Korpar "samspråkar" i snöväder. Foto: Johan Lind.

Innekvällarna äger rum på Naturskolan vid Väsby gård (norra Järvafältet) med början kl 19:00.

Parkering vid Bögs gård, därefter en kilometers uppfriskande promenad.

Klubben bjuder på fika med dopp efter föredragen/bildvisningarna!